
Dříve tři tisíce, dnes osm tisíc oborů

Dříve tři tisíce, dnes osm tisíc oborů

LIDOVÉ NOVINY

15.9.2009

Vysoké školy lákají studenty na novinky. Odpovídá jejich nabídka požadavkům z praxe, nebo jde o marketingovou strategii?

Doby, kdy se na technických učeních přednášela jenom technika a sochařství nebo divadlu bylo možné se věnovat jen na Akademii múzických umění, jsou zřejmě minulostí. Vysoké učení technické nabízí dnes vedle pružnosti a pevnosti mostních konstrukcí také přednášky o pružnosti a pevnosti lidského těla, sochařství lze klidně studovat třeba na Západočeské univerzitě a divadlo na Opavské.

Má pravdu ten, kdo říká, že vysoké školství se v Česku mění příliš pomalu, je zkostnatělé a potřebuje reformu připravenou expertními týmy? Nebo si život nachází cesty ke změně sám?

Zkusili jsme oslovit vysoké školy a udělat si vlastní malý průzkum studijních programů a oborů, které vznikly v posledních třech letech. Je to zajímavé čtení.

Z techniky do fitnessu Vysoké učení technické (VUT) v Brně skutečně nabízí studium Management v tělesné kultuře, které by mělo podle mluvčí VUT Jitky Vanýskové připravovat studenty například pro pozice šéfů fitnesscenter. Zřídilo si totiž podnikatelskou fakultu.

České vysoké učení technické (ČVUT) v Praze je v tomto ohledu méně akční. Drží se tradičních oborů. Přesto bychom na jeho stavební fakultě našli tituly, které by ještě před časem vypadaly nepravděpodobně. Studijní program Bezpečnostní a rizikové inženýrství vypisuje obory jako Ovládání rizika nebo Požární bezpečnost staveb. „Každá škola se snaží nabídnout nové možnosti a praxe si takové specializace žádá,“ vysvětluje Marie Gallová z děkanátu.

Na otázku, jestli se tak škola snaží konkurovat jiným technikám, však konstatuje, že pro ČVUT představují větší konkurenci humanitně a ekonomicky zaměřené fakulty než jiné techniky. Pravděpodobně ze stejného důvodu nabízí například Stavební fakulta Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava v bakalářském studiu také obor Správa majetku a provoz budov.

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně dokonce uvažuje o změně názvu na méně vyhraněnou Mendelovu univerzitu v Brně. Zemědělské obory na ní totiž loni studovalo jen devět a lesnické pouhých sedm procent studentů. Většina oborů univerzity je v současnosti ekonomického, správního, inženýrského a technického zaměření. Přibylo pět tisíc oborů Seznamy nových studijních programů a oborů, jež jsme získali, jsou většinou úctyhodně dlouhé. Jak potvrzuje tajemník Akreditační komise Jiří Smrčka, ne všechny položky však představují skutečnou novinku. Z velké části jde o důsledek zásadnější změny, kterou české vysoké školy v posledních letech prošly. Odborně se jí říká strukturalizace studia.

V zásadě jde o rozdělení vysokoškolského studia na kratší, vzájemně na sebe navazující celky – od bakalářského přes magisterský k doktorskému. Tento model je už dlouho běžný v některých zemích a urychleně se k němu přidávají i další. A vědí dobře proč: aby se v globálním světě zjednodušila prostupnost mezi univerzitami a aby se vysokoškolské vzdělání stalo dostupnějším pro větší část populace. Školit polovinu každého ročníku na vědce, inženýry a doktory totiž není účelné. Jsou státy (zejména takzvaní asijsí tygři), kde odchází devadesát procent vysokoškoláků do života s úplně dostačujícím bakalářským titulem získaným za tři roky. Mírová studia, nebo expertní inženýrství v dopravě?

Vraťme se ale k novým oborům. Kolem roku 2005 se jich na českých vysokých školách vyučovalo přibližně tři tisíce, aktuální seznam (pravda, včetně anglických programů) čítá na osm tisíc položek. Lze z nich vyčíst nějaký trend?

Zdá se, že jde na jedné straně o snahu pokrýt co nejširší spektrum oborů, stírající původní zaměření školy (na technických univerzitách se učí i zdravotní sestry), na druhé o větší a větší specializaci. Na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity je například možné studovat bakalářský obor Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod, na stejné fakultě Ostravské univerzity Sbormistrovství se zaměřením na vzdělávání nebo Výchovu ke zdraví se zaměřením na vzdělávání. V Brně na Vysokém učení technickém zase nabízejí Soudní inženýrství, konkrétně Expertní inženýrství v dopravě a Realitní inženýrství.

Běžná jsou „práva v podnikání“ nejrůznějšího druhu. Soukromá Rašínova vysoká škola zřídila aktuálně znějící obor Ekonomika a insolvence, University of New York otevřela letos na jaře studium nazvané Certifikát mírových studií. Kdo by odolal?

Nabídnout tak něco, co jinde nemají Atomizace je zajímavá, protože střední vzdělávání jde přesně opačnou cestou: směrem k rozšiřování a větší univerzálnosti oborů.

Jan Koucký ze Střediska vzdělávací politiky Pedagogické fakulty UK se domnívá, že gejzír nových oborů na vysokých školách je do jisté míry vyprovokován snahou upozornit na sebe, nabídnout něco jiného, než co nabízejí ostatní školy. Zkrátka marketing. Získat studenty znamená totiž získat i státní dotace.

Měli bychom ale dodat, že spíš znamenalo. Do nedávna. Nutnost úspor totiž přiměla ministerstvo školství změnit dotační pravidla, takže v posledních dvou letech už peníze na studenty přijaté do nových programů nepřidává. Když škola potřebuje někde víc, musí jinde ušetřit. (Ovšem jen veřejná či státní. Soukromé vysoké školy dotace od státu až na naprosté výjimky nedostávají.) Vysoké školy začínají více mířit na lidi, kteří už pracují. Z toho lze usuzovat, že tempo vzniku nových oborů se bude nejspíš snižovat a vysoké školy napřou síly jiným směrem. Jakým?

Všechno nasvědčuje tomu, že se budou pokoušet získat studenty mezi lidmi, kteří už pracují a mohli by mít zájem zvýšit si kvalifikaci (viz článek o Centru školského managementu na této straně). Čerstvých maturantů bude totiž čím dál tím méně. Už teď se nabídka studijních příležitostí s poptávkou celkově vyrovnala a s dále klesající populační křivkou bude o studenty čím dál větší nouze.

***

Nové VŠ obory

Co všechno lze dnes studovat

* Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání * Učitelství výchovy ke zdraví * Komunitní péče v porodní asistenci
* Recyklace materiálů * Audiovizuální komunikace a tvorba * Management v sociální sféře * Management ochrany podniku a společnosti * Logistika služeb * Ruský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod * Trvale udržitelné systémy hospodaření v krajině * Management leteckých podniků * Ovládání rizik (stud. program Procesní inženýrství) * Orální historie – soudobé dějiny * Podnikání v agrobyznysu